

Antti Reini

Sunnuntai

LIKE

Antti Reiniltä on aiemmin ilmestynyt
Liken julkaisemana seuraavat teokset:

La Ciudad (2020)

Neljätoistanollakuus (2016)

Metsä (2018, yhdessä Jukka Lyytisen kanssa)

Parisuhdepäiväkirja (2005, yhdessä Jukka Lyytisen kanssa)

© Antti Reini & Like Kustannus / Kustannusosakeyhtiö Otava 2022

LIKE

Like Kustannus

Helsinki

www.like.fi

ISBN 978-951-1-38123-5

OTAVA
KIRJAPAINO

Keuruu 2022

*Ystäväni tuuli!
kerro mielekkään matkan merkit!
älä unta näe! viheltää tuuli
minulla on viisi vuotta kysymyksiä
vastausta vaille
osaan vain suhista ja tuhista*

*Myyrä, vaikka en kysynyt, vastasi:
oikea tie, mullan alle vie; tule perässä!
antaa olla, vastasin*

*Ketä uskoa, jos ei itseään
lapsia, pieniä siloposkia!
he eivät osaa vielä valehdella?
vastauksen saa kysymättä:
tule, leiki kanssamme!*

Katkelma runosta ”Kysy Pois”, kirjoittanut Aarne Laasonen,
harrasterunoilija, sahansoittaja, valokuvaaja.

ALKUPALA

SUNNUNTAI 24.10.2021

Kaikenlaisia elämäni liittyviä muistoja alkoi yllättäen virrata silmiäni eteen sunnuntaina, kolmisen vuotta sitten istuessani ravintola Meze Loungen pöydässä, Östermalmilla, Tukholmassa.

Aikani niitä katseltuani ne viestittivät haluaan päästä kirjan kansien väliin. Olin hämilläni ja kysyin muistoiltani: – Pölyttymään kirjaston tai antikvariaatin hyllyille?

Ne vastasivat että siellähän niitä muidenkin muistoja säilytetään. Joitakin kuulemma luetaankin ja e-kirja on pop. Tiesitkö muuten että äänikirja on kova sana? Ne jatkoivat esitellen arkistojen aarteitaan ja näyttivät itseni 8-vuotiaana lentokoneessa matkalla Göteborgiin serkkuuni tapaamaan. Se oli elämäni ensimmäinen lento ja tein sen vielä yksin, ilman vanhempiani. Rohkea, lentämisestä haltioitunut, vapaa minä. Näin tulevani koneen vessasta ulos juuri laskun alettua, käveleväni penkkien välissä paikkaani kohti kun paine

katkaisi verisuonia nenästäni. Muistan hassusti kuplineen värinän päässäni ennen kuin taju lähti.

Hymyilin muistolle ja tein samalla huomion että jokaisella lennollani, jonka aikana joku matkustajista on saanut fataalin tai vähemmän fataalin sairauskohtauksen, on muiden matkustajien joukosta aina löytynyt lääkäri. Mitään outoa siinä ei ole. Outoa olisi jos niin ei olisi.

– Mulla on *La Ciudad* vielä työn alla. Se on pahasti keskeneräinen, en pysty nyt ajattelemaan muiden kirjojen kirjoittamista, seuraavaa varsinkaan. Sitä paitsi huomenna on kuvaukset ja dialogit täytyy vielä lukea ennen nukku-
maanmenoa, joten se on ciao, palaillaan asiaan joskus toiste.

Löin muistoilleni luurin korvaan ja jatkoin ateriani loppuun.

Astuessani ravintolan ovesta ulos vetäisin syvään henkeä ja muistin Tukholman tuoksun karattuani sinne ensi kertaa teini-ikäisenä. Nenääni tunkeutui myös Gärdetin tunnelbana-aseman tuoksu kaukaa 80-luvulta.

Perkele, manasin menneen kaikujani. Tukholma oli minulle yhä rakas kaupunki, osa identiteettiäni, minulla oli tarina sielläkin.

Seuraavan viikon ajan kiertelin vapaapäivinä kaupunkia ja tein sen muutokseen ja yleiseen tunnelmaan liittyviä huomioita, kävin moikkaamassa vanhoja tuttuja, piipahdin sinisellä linjalla Rinkebyssä. Muistoja, usvan peittämiä välähdyksiä menneestä tulvi esiin näkemästäni ja kuulemas-
tani. Torstai-iltana kävin katsomassa kollegaani näyttämöllä

hänen omassa teatterissaan. Esityksen jälkeen menimme dinnerille. Hän kertoi että hänestä on kirjoitettu elämäkerta ja kysyi milloin omani ilmestyy.

Saman kysymyksen oli muutama vanha ystävä Tukholmassa esittänyt jo useaan otteeseen vuosien aikana. He ehdottivat että kirjoittaisin vuosistani huumeiden ja alkoholin parissa, kuinka selvisin hengissä, löysin itselleni ammatin ja saavutin jonkinasteista menestystäkin sen parissa. Vastasin ehdotuksiin että saatan joskus vielä kirjoittaa romaanin aiheesta, mutta se on fiktiivinen, perustuen löyhästi tositahtumiin. Niin vastaan vieläkin.

En ole tuntenut tarvetta kirjoittaa sitä, vaikka ajatus mielessä silloin tällöin pyörähtelee. Ehkäpä sitten kun oikea muoto löytyy.

Tässä kirjassa sivuan mainittua teemaa muutama otteeseen, mutta se ei ole tulevien sivujen kantava runko, elämäni mahtuu niin paljon muutakin, joten skandaalilööppien ja suurten paljastusten perässä olevat lukijat voivat sulkea kirjan kannet jo tässä vaiheessa.

Kollegalleni totesin että elämäkerta ei ole vielä ajankohmainen, olenhan vielä hengissä, mutta ehkä jonkinasteinen itse kirjoittamani kaunokirjallinen muistelma-autofiktio-ratkaisu voisi tulla kyseeseen.

Seuraavana sunnuntaina lähdin kävelyille Djurgårdeniin. Saareen vievää siltaa ylittäessäni näin suutelevan parisunnan ja muistin suudelleeni entisen tyttöystäväni kanssa

kanootissa siltaa alittaessamme reilut kaksikymmentä vuotta aiemmin. Tapasimme sattumalta Tukholman teatterikoulun bileissä, joihin piipahdimme ohimennen muutamana ystävän kanssa. Ensikohtaamisemme yksi sanaton, telepaattinen, pitkä katse jaksoi kantaa meitä parisen vuotta eteenpäin, kunnes eräänä iltana kylvyssä ollessamme ymmärsimme rakkautemme muodon muuttuneen lopullisesti. Suuremmaksi, vapaammaksi ja laajemmaksi kuin mitkään määreet sitä voisivat kuvailla. Hänen isänsä kiteytti eromme proosallisemmin vuotta myöhemmin istuessamme ravintola Elitessä heidän vieraillessaan Suomessa: – Te molemmat pelkääte rakkautta ja kutsutte sitä pelkoa vapaudeksi.

M lähti New Yorkiin opiskelemaan näyttelemistä, meni naimisiin, päätyi kiinteistövälittäjäksi Kaliforniaan ja palasi muutama vuosi sitten Ruotsiin lapsiensa kanssa.

Muistikuvat alkoivat jälleen virrata holtittomasti tajuntani kankaalle.

Oli aika keskustella niiden kanssa.

– Haloo...

– Hyvä on. Onnistuitte herättämään mielenkiinnon kirjaa kohtaan. Se tuntuu myös sopivan haasteelliselta idealta, mutta mikäli sen tekisin niin haluan välttää perinteistä elämäkerroille ominaista, kronologista kerrontatyyliä, joka etenee vaippaiästä lineaarisesti vuosikymmen kerrallaan ja kirjan lopuksi kiteyttää vanhenevan ihmisen viisaudet tuleville sukupolville, sillä siihen minusta ei ole.

– Ei haittaa. Mitä se lineaarisuus muuten tarkoittaa?

Hyvä kysymys, johon en osannut vastata. Suljin yhteyden.

Tuskin muistan elämäni tapahtumille minkäänlaista aukotonta kronologiaa edes vuosien tarkkuudella, kuukausien tarkkuudesta puhumattakaan. Vuosikymmenien mitta-kaavalle pystyn erinäisiä tähtihetkiä ja vastoinkäymisiä sijoittamaan.

Kronologisuus on niin tavattoman tylsää, eivätkä muistotkaan ole sisälläni järjestyksessä, ne sinkoilevat tietoisuuteen huomioiden ja mielentilan mukaan. Niiden olemus on subjektiivinen ja abstrakti, tänään tällainen ja huomenna eri valossa erilainen. Jätän perinteisen elämäkertahomman jollekin muulle, joka jaksaa etsiä dokumentaatiota elämäni varrelta ja väkertää siitä kasaan jonkinlaisen kaaren ensimmäisen ja viimeisen lauseen välisille riveille.

Olenko ylipäänsä tehnyt mitään perinteisesti? Koulut jätin käymättä, erosin kirkosta 14-vuotiaana, koska koin että kristinusko on levitetty miekalla ja verellä, armeijankin jätin käymättä, enkä naimisissa ole koskaan ollut. Tyttärenikin syntyivät, koska halusivat selkeästi tulla maailmaan. Siitä olen kiitollinen heille ikuisesti.

Kävelin Djurgårdenin ympäri, käväisin Abba-museossa, söin lounaan ja palasin hotellille.

Abbasta inspiroituneena laitoin luurit korville ja kuuntelin yhtyeen nerokkaita tuotoksia. Luurien kautta paljastuu sovituksissa ja orkestraatioissa lymyilevät pienet koutkut, piilotetut melodiat ja harmonioiden ääret, joita nor-

maalien kaiuttimien kautta ei kuule. Kyseisen huomion tein ensi kertaa vuosituhannen vaihteessa, keskimmäisen tyttäreni nukahdettua. Ei jumalauta, taas mentiin ajassa taaksepäin. Nakkasin luurit pöydälle, keitin kupin kahvia. Hyvä on ja olkoon siis niin. Otin muistikirjani esiin ja hahmottelin ranskalaisin viivoin *Sunnuntai*-nimisen kirjan rakennetta. *Sunnuntai* siksi että kirjoittaisin siihen huomioita, jotka teen vain sunnuntaisin, ja niistäkin vain ne, jotka kuljettavat minut myös johonkin menneessä. Yhdistäisin kulloinkin läsnäolevan hetken ja menneisyyden. Mikäli näyttäytynyt muisto johtaisi johonkin toiseen muistoon niin kirjoittaisin senkin ylös. *Sunnuntai*, aikakone, joka yhdistää siellä täällä menneen ja nykyisen yhteen hetkeen? Aika katoaisi näkyviltä ja jäljelle jäisi vain sarja huomioita ja tapahtumia, kerroksittain sikin sokin, kuten elämässäkin, niin kuin sen koen. Huomioiden ja muistojen jana muodostaisi lukijaa helpottavan punaisen langan, synnyttäisi sen pakottamatta.

Ranskalaisia viivoja rustatessani muistin että kansakoulun toisella luokalla saimme kotitehtäväksi värittää suuri ja paksu värityskirja.

Aikaa tehtävään oli koko syksy ja kirja piti palauttaa opettajalle ennen joululoman alkua. Sain sen valmiiksi hyvissä ajoin, yksi niistä harvoista kerroista elämässäni, kun jokin asia on valmistunut ennen viime hetkeä. Onnistuin siinä jättämällä kirjasta kuvien motiivit värittämättä ja täytin vain taustat. Mielestäni sivut näyttivät paremmilta niin.

Sain teoksestani palkinnoksi jälki-istuntoa, jonka jätin istumatta.

Nyt voisin kokeilla elämääni selkeämmin sivuavan kirjan värittämistä, tietysti värein jotka itse valitsen.

Sen voisi aloittaa lauseilla: ”Synnyin 27.8.1964. Se oli ensimmäinen päivä kyseisenä vuonna jolloin aurinko paistoi.”

Siinä on sekä faktaa että väriä ja se voisi olla kirjan ainoa lineaarisesti loogisessa paikassaan olevan luvun alku. Syntymä. Lähtöpiste, joita ei oikeasti ole olemassakaan, mutta haluamme vahvasti kuvitella että niin on. Ilman harhakuvitelmaa siitä että ihminen on alkupiste, maailma ympärillämme olisi erilainen. Se ei olisi tyhmästi ja näköalattoman rationaalisesti rakennettu. Me olemme jatkuvan muutoksen yksi muoto.

SIISPÄ

Synnyin Kätilöopistolla elokuun 27. päivänä vuonna 1964, muistaakseni noin kello kahden aikaan iltapäivällä. Se oli ensimmäinen päivä kyseisenä vuonna kun aurinko paistoi.

Mikäli joku väittää tietävänsä että niin ei ollut ja perustaa väittämänsä tutkittuun tietoon, vastaan toteamalla että elämänsä faktojen varaan rakentaneet ihmiset ovat ennenkin pyrkinet tuhoamaan romanttisemman ja abstraktimman maailmankatsomuksen omaavien ihmisten näkemyksiä.

Syntymäpäiväni iltana Rolling Stones viritteli soittimensa keikkaa varten Plymouthin ABC Theatressa, Englannissa. Tuo tieto on tutkitun tylsää faktaa, mutta silti se herättää minussa henkilökohtaisesti romantiikan siemenen henkiin.

Kummisetäni toi kätilöopistolle minua katsomaan tullessaan lahjaksi vihreän nallen, joka on tallella vieläkin. Se on rispaantunut, silmäpuoli, kulahtanut rakas muisto, jota säilytän ensimmäisessä koulurepussani.

Kummisedästäni en omaa minkäänlaista muistikuvaa. Hän katosi kuvioista ennen kuin ymmärsin kiinnittää

häneen suuremmin huomiota. En tiedä miksi. Isäni availi muutamaan kertaan omia näkemyksiään katoamisen syistä, mutta ne olivat keskenään ristiriitaisia ja vuosikymmeniä aiemmin äitini jättämän miehen katkeria, vahvasti värityneitä jorinoita, joten jätin ne omaan arvoonsa ja annoin isäni pitää totuutensa totuutenaan.

Muuta en kyseisestä vuorokaudesta varmasti osaa sanoa, omat muistikuvani ovat varsin hataria ja äitini, jolla niitä olisi ollut, menehtyi muutama vuosi sitten. Hänen sairautensa eteni niin nopeasti että niihin aikoihin keskustelumme sisältö liittyi syntymäni sijasta pääosin kuolemaan, siispä hämärän peittoon syntymäni hetki tulee itselleni jäämään. Olisin niin halunnut kirjoittaa tähän että putkahtaessani kohdusta ulos itse Ra ylisti hymyni kirkkautta, että ensiparkaisun päästäessäni Afrikan Sarvessa järkkyy maa ja että syntymäni hetkellä Kekkonen sai inspiraation puheeseensa ”Mitä, Miksi, Minne”, jonka hän piti Helsingin Työväentalolla vajaa kuukausi myöhemmin.

Elämäni varhaisiin minuutteihin on tallennettu myös tieto, ketä sukulaisistani muistutin syntymäni hetkellä, mutta siinä oli niin paljon kaikkea napanuorahässäkkää, punnitusta ja mittaamista että eihän sitä kaikkea voi muistaa... Hetkinen, muistanhan minä.

Kättilön, jonka kourat auttoivat minut ensimmäisen henkäykseni ääreen. Hoideltuaan hommansa loppuun hän kumartui ylleni kuiskaamaan: – Jaaha, valitsit sitten syntyä Suomeen?

Avasin silmäni myöntymisen merkiksi.

– Ja aiot pysyä päätöksessäsi, palaamatta takaisin terminaaliin muutaman vuoden päässä odottavan tukehtumiskohtauksen kautta?

Räpsäytin hitaasti silmiäni toisen kerran.

– Vai niin. No, kuuntele tarkkaan, sanon tämän vain kerran, seuraava synnytys odottaa. Edessäsi on kaiken kauniin lisäksi paljon perinteitä ja veloitteita, jotka sinun pitäisi täyttää, puhumattakaan säännöistä ja kielloista, joiden mukaan sinun odotetaan käyttäytyvän. Osa niistä on ihan ok, mutta suurin osa sanonko mistä. Jos ne tuntuvat mahdottomilta, rupeavat ahdistamaan tässä lokerikkojen luvatussa maassa, niin venytä niitä rajoja ja raivaa itsellesi tilaa hengittää. Äläkä huoli, et ole yksin. Meitä on monta, jotka kyseenalaistavat yleisesti hyväksytyt näennäismoraalin, ja pyrimme nauttimaan elämästä sellaisena kuin sen koemme. Usein suljettujen ovien takana, joissakin tapauksissa kaapeissakin, välttyäksemme roviolta tai naapurien teloituskomppanioilta, mutta raivaamme tietä parempaan maailmaan. Jos et muuta tekemistä keksi, niin riko sinäkin niitä rajoja osaltasi. Vaikka silloin tällöin yhteisesti sovittuja rajoja tavallasi noudattaisitkin, mikä on välillä järkevää, niin omat rajasi eivät ole muiden määriteltävissä. Ylitä niitä aina kun siihen tilaisuus tulee tai uteliaisuus antaa kipinän. Pyri pitämään huolta siitä että ilma ympärilläsi on virtaavaa ja sinulle raikasta hengittää. Nyt ciao, se on italiaa ja tarkoittaa moi.

Yritin viestittää hänelle katseellani ”I’m in”, mutta en ole varma ymmärsikö hän. Toivottavasti.

Viisi päivää ennen syntymääni, samaisessa paikassa vetäisi ensimmäisen henkäyksensä myös elinikäiseksi ystäväkseni juurtuva Pera. Autuaan tietämättöminä tulevista seikkailuista ja keskinäisistä kahinoista kastelimme vaippoja naapureina. Hän punnersi itseään mahalleen punaisessa kulmatalossa Sturenkadun ja Aleksis Kiven kadun kulmassa ja minä otin ensiaskeleet ”Veturimiesten talossa” Itäisellä Brahenkadulla, Bragun pohjoispuolella, Brahenpuistikkoa ja Shellin huoltoasemaa vastapäätä. Tutustuimme syvemmin vasta muutaman vuoden ikäisinä, todennäköisesti meidän talon pihalla, joka oli Peran pihaan verrattuna paratiisi.

Peran piha oli asfaltoitu, mutta meidän pihalta löytyi nurmialue jossa pelasimme jalkapalloa sekä suuri halkopino talossamme sijaitsevan yleisen saunan tarpeisiin. Halkopino oli pihaleikkien keskus. Sen ympärillä juostiin ja pelailtiin perinteisten kirkonrottien lisäksi itse kehittelemiämme pelejä. Pihat erotti toisistaan tummista laudoista rakennettu aita, jota vasten muistin juuri tätä kirjoittaessani potkineeni pallolla surua pois keskiyölle asti kuultuani äitini isän, Hyvinkään Ukin kuolleen.

Pihan reunaa rajasi verkko-aita, joka erotti pihamme sekä Aleksis Kiven kadun että Porvoonkadun puoleisten talojen pihoista.

Aidan reunustalle oli istutettu rivi tuomia ja se osa pihaa oli syystä tai toisesta jätetty villiintyneemmäksi, erilaiset ketokukat ja heinät saivat kasvaa kesän läpi ja kuihtua pois syksyn tullen. Puut toimivat rasavilli-ikään hengissä selviytyyämme täydellisinä flengauspuina sekä viidakkona Tarzan-leikeissämme. Piha oli muodoltaan pitkulainen, rappukäytäviä viisi, joten siinä riitti tarpeeksi mittaa myös polkupyörällä hurjasteluun.

Mainio kaupunkipiha kaiken kaikkiaan.

Niihin aikoihin Kallion ja Alppilan seudut olivat täynnä lapsiperheitä, yhteisöllisyys vahvaa ja puliukotkin pääosin ystävällisiä, joten reviiirini laajeni oman pihan ja korttelin kätkeistä hyvin nopeasti koko kaupunginosan kattavaksi. Nykyisin lapsiperheiden määrä Hesarin ja Vaasankadun alueella on huomattavasti pienempi kuin silloin, mutta onneksi urbaanit pikkukakarot ja räkänokat eivät ole kokonaan talojen pihoilta ja leikkipuistoista kadonneet.

Juuri äskettäin Brahenkentän ohi kulkiessani muistin olleeni 11–12-vuotiaana Peran kanssa kentällä jääkiekkoa pelaamassa. Talvinen arki-ilta. Kenttä kylpi kellertävässä iltavalaistuksessa ja kaiuttimista kaikui musiikki. Kenttää kiertävät valtaiset lumivallit kätkivät sisäänsä sokkeloisen lumilinna-onkaloverkoston, jonka olimme kulmakunnan kavereiden kanssa lapioineet vallien ulkoreunojen puolelle, sillä siperia oli opettanut että kentän puoleisille reunoille kaivetut onkalot peittyivät nopeasti lumilinkojen jäljiltä. Teimme ne salaa, kiivettyämme kentän sulkemisajan jälkeen

aitojen yli, usein viikonloppuöisin. Kenttähenkilökunta tiesi aivan varmasti niiden olemassaolosta, mutta ajat olivat erilaiset. Silloin polkupyörilläkin ajeltiin ilman kypärää.

Muutaman tunnin pelaamisen jälkeen joimme kuumat mehut, pakkasimme hokkarit kassiin ja lähdimme kotia kohti. Vihreään maihariin ja arafathuviin pukeutunut, silmälasipäinen, reilu parikymppinen eli mielestämme tosi vanha nainen pysäytti meidät portilla ja kysyi, kiinnostaisiko meitä lähteä pelaamaan jääkiekkoa Järvenpään parin viikon päästä. Tottakai kiinnosti. Hän antoi meille esitteet ja pyysi näyttämään ne vanhemmillemme. Näytin lappua äidilleni ja hän kertoi että kyseessä oli pioneerien talvileiri.

– Mikä?

Äitini kertoi mitä pioneerit olivat ja kysyin onkohan siellä leirillä tyttöjä myös.

Soitin Peralle.

Lätkäpelit Järvenpäässä eivät olleet sitä mihin olimme Brahenkentällä tottuneet, minkäänlaisia runttauksia ei sallittu. Jätimme pelit siis väliin.

Leirillä meille selvisi että pioneerit pääsivät vappuisin ilmaiseksi Linnanmäelle. Liityimme välittömästi joukkoon. Seuraavan kevään aikana kävimme muutaman kerran Kansa-Talolla talkoohommissa, maalailemassa ihmisten kodeissa banderolleihin ja kyltteihin lauseita, joista emme ymmärtäneet mitään, ja osallistuimme kaupunkisuunnistukseen, jonka rasteina olevissa taloissa kommunistipuolueen legendat olivat asuneet, vierailleet tai menettäneet

henkensä. Meille kerrottiin tarinoita, opetettiin lauluja ja annettiin erilaisia kirjoja luettavaksi. Nuo kirjat toistivat itseään, Kallion kirjastosta löytyi paljon mielenkiintoisempia, mutta ääneen kerrottuina pidin niistä paljon. Kerronnan itsensä takia. Oli mukava katsella, kuinka hyvä kertoja antautui tarinansa pauloihin ja ajautui sen mukana minne lie. Seuraavalla kerralla samaa tarinaa eri kertojan kertomana kuunnellessani saatoin huomata että se olikin hie- man erilainen kuin edellisellä kerralla, mutta se juuri teki kerronnasta entistä mielenkiintoisempaa. Öisin valvoes- sani keksin tarinoihin mitä kummallisimpia käänteitä, ja monet neuvostosankarit ovat käyneet ilmakehämme ulko- puolella sekä Jules Vernen hengessä syvällä maan keskipis- teessä tietämättä sitä itse.

Kevään mittaani jokin sisälläni heräsi kapinaan pioneeri- hommia vastaan. Se oli jotenkin liian järjestäytyntä ja kuivaa, pölyistä, siitä puuttui se syke, jonka koin rock -ja progemusiikkia kuunnellessani tai Nurejevin tanssia ker- ran televisiossa nähtyäni. Tunsin että minua painostettiin tekemään jotain mistä en oikeasti tiedä mitään. Ahdistuin ja kerroin äidilleni että tuntui samalta kuin ensimmäisellä luokalla koulussa joutuessani pakon edessä juomaan lasilli- sen haaleaa, äklöä maitoa, vaikka en sitä edes kotona juonut. Piimää kyllä sitäkin enemmän. Ja söin juustoa. Paljon.

Äitini avasi vastaukseksi yksinkertaisin esimerkein maailmassa esiintyviä poliittisia suuntauksia, painostamatta millään lailla valitsemaan puolta suuntaan tai toiseen.

- Eihän sinun tarvitse eikä ole pakko valita mitään.
- No, jos mä oon mukana vielä vappuun asti. Säästyy sulta rahaa kun pääsee Lintsille ilmaiseksi. Eikä tarvitse mennä veturivarikolle romua etsimään tai hakea mainoksia jaettavaksi.
- Teet kuten parhaaksi näet.

Äitini anturit olivat aina auki. Hän osasi antaa tukea hetkinä, jolloin koin ajautuneeni umpikujaan, tunsin epävarmuutta valintojeni suhteen tai huomasin kaikkien mantereiden kadonneen karttapalloni pinnalta. Porautumalla asian ytimeen hän avasi minulle perspektiiviä asioiden katselemiseen. Hyvänä esimerkkinä käväistään keväässä -89 ja päivässä jolloin pyrin Teatterikorkeakouluun ensimmäisen ja viimeisen kerran.

Pääsykokeiden toisessa vaiheessa sössin monologi-tehtävän erinomaisesti, poistuin tilasta jäämättä kuuntelemaan raadin kommentteja ja löin nyrkin käytävän seinään. Rystyset murtuivat. Käytävälle perääni rynnännyt henkilö sanoi että raati haluaisi nähdä minut vielä uudelleen hie-man myöhemmin. Vastasin hänelle että eiköhän se nyt ollut tässä, katellaan sitten vuoden päästä uudelleen, ehkä.

Käytyäni sairaalassa menin käsi kipsattuna äitini luokse Laivanvarustajankadulle syömään.

Hänen seepra-peipponsa, 9-vuotias Sylvester, tervehti laulullaan välittömästi eteiseen astuttuani. Sirkutus katkesi yllättäin. Havaitsin tyhjän, onton tilan syntyvän sisälleni.

– Sylvester kuoli juuri, sanoin ripustaessani takkia nau-
lakkoon.

– Älä höpsi. Mitäs sun kädelle on tapahtunut?

– Se on ihan ok, mutta Sylvesterillä ei ole kaikki hyvin.

Menin olohuoneeseen. Lintuhäkin luukku oli auki, ku-
ten aina. Sylvester makasi kuolleena häkin pohjalla. Pyysin
äitini katsomaan. Hän kertoi hautaavansa sen mökille kisso-
jen viereen. Sylvesterin kuoleman sijaan äitini oli huolissaan
voinnistani.

– Ilmeisesti ei mennyt ihan toivotulla tavalla siellä pääsy-
kokeissa?

– Ei sinne toivon varassa kannata hakea. Perseelleen
meni ja täysin oma moka. Tein idioottimaisen tempun
vaihtamalla sen hyvin treenatun tekstin yhteen toiseen,
jonka luin vasta aamulla. En muistanut siitä sitten puolia-
kaan, mutta nuoralla piti silti tanssia, eihän jutuissa muu-
ten mitään haastetta ole. Seisoin tyhmänä mandariinipussi
kädessä raadin edessä enkä saanut suusta sanaa ulos. Mä
en nyt halua puhua siitä sen enempää, hävettää ja vituttaa
oma tyhmyys.

Äitini totesi että olisi yllättynyt, mikäli olisin pysynyt
suunnitelmassani. Hän poistui naureskellen keittiöön vii-
meistelemään kalakeittoa.

Vetelin olohuoneessa happea ja rauhoitin mieltäni.

– Olet aina ollut rohkea ja utelias uuden edessä. Ehkäpä
hetki ei nyt ollut oikea Teatterikouluun pääsulle. Äläkä heit-
tele itseäsi kivillä, kiittäisit itseäsi sen sijaan siitä että suun-

taat energiaasi nykyisin myös johonkin rakentavaan etkä pelkästään itsesi tuhoamiseen.

Sanat osuivat ja upposivat. Äidin suorasuuntaustykki toimi moitteettoman tarkasti aina hänen kuolemaansa saakka. Ei tuomitsevana, arvostelevana, vaan näkökulman avaajana.

Nyt takaisin lapsuuden Kallioon.

Päätin siis lopettaa pioneerihommelit vappuna. Vappumarssin jälkeen mentiin Peran kanssa Lintsille. Käytiin kaikki härvelit läpi. Kieputin oli kova. Vekkulan läpijuok-sussa voitin Peran nipin napin. Törmäilyautoilla sai silloin vielä ajella mihin suuntaan vaan, sekä törmäillä. Linttasimme muita nippuun systemaattisesti. Armoa ei niitä ajellessa pyydetty eikä myöskään annettu. Linnanmäen kaikki laitteet olivat kultareunoin rajattuja, joten niihin aikoihin se oli upea paikka, jonne myös kaltaisillani yksinhuoltajien lapsilla oli mahdollisuus päästä useammin kuin kerran kessässä. Samana iltana riisuin vihreän paitani, punaisen liinan kaulaltani, pistin Lenin-pinssit pahvilaatikkoon, lopetin lyhyeksi jääneen poliittisen urani ja antauduin turmiollisen rock-musiikin vietäväksi. Talvisin auki ollut Lintsin pelihalli muodostui monien opintojen tyssijaksi teini-iässä. Se sijaitsi nykyisen Sea Lifen paikalla. Sen edustalle oksensin ensimmäisen humalani ja siellä tapasin myös ensimmäisen varsinaisen käytännön anatomian luennon kanssani jaka-neen tytön. Toivottavasti elämä on kohdellut häntä hyvin.

Pidimme oppitunnin Eltsun urheilukentän patjavarastossa, jossa varsin moni sen aikainen ystäväni ensikosketuksensa vastakkaisen sukupuolen kanssa koki. Osa heistä tietysti myös omaan sukupuoleensa kiintyneinä. Luennon yksityiskohdista mainittakoon, että tätä kirjoittaessani kitalakeni muistaa mansikalta maistuneen huulikiilteen vahvan esanssin aromin.

Äidilleni mainitsemaani Itäisen Brahenkadun ja Porvoonkatu 9:n kulman kivijalassa sijaitsevaa paperinkeräysromuliikettä ei enää ole. Sieltä sai usein mainoksia postiluukkuihin jaettavaksi korvausta vastaan. Korvaus ei ollut kuitenkaan järin suuri, sillä oletettavasti omistaja tiesi että nuoriso jaksoi ravata parin korttelin verran rappuja ylös alas ja sen jälkeen mainokset päätyivät pihojen roskalaatikoihin. Sinne sai myös myytyä jätepaperit, kuparin ynnä muun romun, jota riitti löydettäväksi kun vain tiesi paikat mistä etsiä.

Pelasin myös intohimoisesti jalkapalloa, ensin HJK:n kaupunginosajoukkueessa, josta siirryin Klubin edustusjoukkueeseen. Pera seurasi mukana tietenkin. Joukkueessa pelasi silloin myös nykyinen Huuhkajien päävalmentaja Markku Kanerva. Hän osoitti jo silloin ilmiömäistä pelisilmää ja pelinhahmottamiskykyä, joten en yllättynyt lainkaan hänen luotsatessa maajoukkueen EM-turnaukseen. 70-luvulla musiikki väritti kuitenkin suurimman osan sisäistä maisemaani. Kuuntelin kaiken mahdollisen kuultavissa olevan musiikin välittämättä siitä mitä genreä ne edusti-

vat. Rock-musiikki oli kuitenkin etusijalla. Samassa talossa asuivat Artsi ja Tappari, minua reilusti vanhemmat kundit. He tilailivat levyjä englannista, lukivat brittiläisiä musiikki-lehtiä, rakentelivat omia stereoitään ja tallensivat musiikkia kelanauhureille. Istuimme usein iltaisin Artsin huoneessa, pidimme levyraateja ja kuuntelimme rockia, progea ja sen aikaisia heavy-bändejä, myös suomalaisia.

He opettivat etsimään radiosta Radio Luxembourgin taajuuden ja putkiradiosta tuli sen löydön myötä kotimme tärkein kaluste. Muistan hyvin sen kautta kuulemani legendaarisen European Pop Jury -lähetyksen, jonka Hurriganesin ”Get On” voitti vuonna -74. Suomalainen bändi oli valloittanut maailman. Lähetyksen jälkeen juoksin pihalle ja huusin onneani ulos sydämen kyllyydestä.

Lapsuus Kalliossa kuljetti monenlaisia uomia pitkin. Kaikenlaista jekkua ja kepposta tehtiin. Eteen tulevaa piti kokeilla ja testata. Vaarallisemmista kokeiluista, nykypäivän perspektiivistä katsottuna, muistuu mieleen katoille ja nostureihin sekä puiden latvoihin kiipeilyt, keväiset jää- ja styroksilautoilla seilailut, erilaiset fillaritemput, seikkailut ratapihoilla sekä Itä-Pasilan rakennustyömailla ja tietysti talonmiesten kiusaaminen.

Kaduilla ja puistoissa pyöri normaalisti työssäkäyvien ja heidän perheidensä lisäksi spugea, merimiestä, lestinheittä-jää, ilotyttöä ja rikollista ainesta, mutta minkäänlaista uhkaa aikuisten suunnalta ainakaan en itse kokenut. Jotkut heistä tunnistin jopa nimeltä, isäni kaverit varsinkin. Puisto-

kemistien juttuja kuuntelin joskus silmät ymmyrkäisinä. Monet heistä olivat sodan käyneitä ja tarinat olivat sen mukaisia. Heillä oli telttaleirejään Linnanmäen takana ”Ankkalammen” rinteellä ja Keskuspuistossa. Osuimme joskus retkillämme keskuspuistossa myös yksittäisiin asumuksiin ja saatoimme jopa nähdä itse asukkaan. – Ne on niitä erakkoja, osasi joku kavereistani kertoa. Jokin heissä kiehtoi mieltäni. Juttelin asiasta Hämeentiellä asuneen isoisäni kanssa ja hän kertoi Keskuspuiston ”erakkojen” olevan pääosin alkoholisteja, jotka etsiytyivät lämpimämpiin oloihin talven ajaksi, mutta Suomen metsistä löytyi myös ihan oikeitakin erakkoja, ihmisiä jotka halusivat asua omissa oloissaan kaukana kaupungeista ja muista ihmisistä, he kokivat sen itselleen oikeaksi tavaksi elää.

Rupesin öisin kuvittelemaan millaista olisi asua piilossa muilta. Kesäisin sen täytyi olla helpompaa, mutta miten selvitä talvesta pelkästä pressusta tehdyssä majassa, varsinkin jos yön aikana olisi satanut kaksi metriä lunta. Vaikka kavereita riitti, vietin paljon aikaa myös yksin. Erakkovaiheen iskiessä rakensin talomme tyhjänä olevaan kellarikomeroon oman majan, jonne vein vinttikomerostamme patjan. Haalin sinne myös sarjakuvia, joita luin taskulampun valossa. Musiikki pauhasi patterimankasta. Se pysyi salassa niin pitkään kunnes näytin sen Peralle. Täytyyhän erakolla joku kaveri olla. Siitä tuli päämajamme. En tiedä kuinka pitkään talonmies oli majastamme ollut tietoinen, mutta hän tuli eräänä päivänä soittamaan ovikelloa ja kysyi pidinkö majaa